

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z powództwa K. K.-S.
przeciwko Uniwersytetowi [...] w W.
o odszkodowanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 28
listopada 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu
z dnia 30 marca 2023 r., sygn. akt VIII Pa 195/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od K. K. – S. na rzecz Uniwersytetu [...] w W.
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 240
(dwieście czterdzieści) złotych z ustawowymi odsetkami za czas
po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanej orzeczenia
do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z 30 marca 2023 r. oddalił apelację K. K.-S. od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu z 27 października 2022 r., którym oddalono jej powództwo przeciwko Uniwersytetowi [...] w W. o odszkodowanie.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej powódka, zaskarżając orzeczenie w całości, podniosła zarzuty: 1) naruszenia prawa

materialnego, tj. art. 123 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 1571) w związku art. 30 § 4 Kodeksu pracy, przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że pozwany należycie uzasadniał wypowiedzenie powódce stosunku pracy oraz art. 123 ust. 2 i 128 ust. 1-3 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w związku art. 45 § 1 Kodeksu pracy, przez błędną wykładnię i pominięcie wpływu błędów formalnych oraz merytorycznych popełnionych przez pozwanego przy ocenie pracy skarżącej, jako niestanowiących naruszenia przepisów o wypowiedzaniu umów o pracę; 2) naruszenia przepisów postępowania mającego istotny wpływ na wynik sprawy, przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie i ustalenie stanu faktycznego z pominięciem zeznań świadków w zakresie, w jakim nie korespondowały one z podjętym przez Sądy obu instancji rozstrzygnięciem.

Mając na uwadze podniesione zarzuty, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu celem ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na potrzebę rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego: czy treść art. 123 ust. 2 oraz 128 ust. 1-3 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w związku art. 45 § 1 Kodeksu pracy należy rozumieć w ten sposób, że błędy formalne popełnione przez uczelnię w procedurze oceny pracy nauczyciela akademickiego należy uznać za równoznaczne z wypełnieniem przesłanek określonych w art. 45 § 1 Kodeksu pracy, w szczególności przesłanki naruszenia przepisów o wypowiedzaniu umów o pracę, skutkujących orzeczeniem przez sąd pracy o przywróceniu pracownika do pracy na poprzednich warunkach albo o odszkodowaniu, w zależności od wniosku pracownika, a w przypadku uznania tych okoliczności za mniej istotne, czy nie obliuguje to sądu do orzeczenia o odszkodowaniu?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie od

powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Ustawodawca, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do

rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, że takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu

rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało ono sformułowane i podanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729).

Istotne jest przy tym, aby problem prawny, ujęty w skardze kasacyjnej, dotyczył kwestii decydującej o rozstrzygnięciu sprawy. Nie może być bowiem dla niej prawnie obojętny. Innymi słowy, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne tylko wtedy, kiedy wynik sprawy uzależniony jest od interpretacji przepisów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

(postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 września 2005 r., I PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243 i z dnia 29 czerwca 2001 r., I PKN 33/01, OSNP 2003 nr 9, poz. 228). Ocena, czy zgłoszone zagadnienia prawne są decydujące dla jej rozstrzygnięcia wiąże się z przedmiotem sporu oraz dokonanymi przez Sąd *meriti* ustaleniami faktycznymi, którymi w myśl art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy jest związany.

Przedstawione przez skarżącą zagadnienie prawne nie jest zagadnieniem nowym. Problem powyższy był już rozstrzygany przez Sąd Najwyższy. W wyroku z dnia 28 kwietnia 1997 r., I PKN 116/97 (OSNP 1998 nr 5, poz. 148 z aprobowaną glosą P. Kucharskiego, Radca Prawny 2000 nr 5, s. 142) Sąd Najwyższy przyjął, że prawidłowość (rzetelność) negatywnej oceny mianowanego nauczyciela akademickiego podlega kontroli sądu pracy rozpatrującego powództwo o przywrócenie do pracy. Pogląd ten został wyrażony na gruncie ustawy z 1990 r. Pozostaje jednak w pełni aktualny także w obowiązującym stanie prawnym. W uzasadnieniu tego wyroku trafnie stwierdzono, że uczelnie wyższe korzystają ze znacznej autonomii w zakresie swego funkcjonowania. Jednak nie oznacza to, że uczelnia wyższa jest uprawniona do arbitralnych i niepodlegających ocenie sądu poczynąń wobec własnych pracowników. Oznaczałoby to bowiem naruszenie jednego z podstawowych praw człowieka - prawa do rozpoznania sprawy przez niezawisły sąd (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2012 r., II PK 155/11, OSNP 2013 nr 3-4, poz. 31). Oznacza to również, że sąd może ocenić ewentualne naruszenia proceduralne jako pozostające bez wpływu na poprawność negatywnej oceny nauczyciela akademickiego (podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2013 r., II PK 338/12, Legalis nr 830673).

Ocena ewentualnego naruszenia proceduralnego musi być pozostawiona sądowi pracy rozpatrującemu daną sprawę w konkretnych ustaleniach faktycznych. W rozpoznawanej sprawie wątpliwości natury proceduralnej nie zostały pominięte przez Sąd *meriti*. Przeciwnie, Sąd drugiej instancji zweryfikował je w całości kształcie analizy zasadności rozwiązania łączącego strony stosunku pracy w kontekście negatywnej oceny pracy nauczyciela akademickiego.

Odnosząc się do zarzutu powódki, że została ona nieprawidłowo poinformowana o rozpatrzeniu jej odwołania od negatywnej oceny okresowej przez

rektora pozwanej uczelni, Sąd Okręgowy zaaprobował stanowisko Sądu Rejonowego, który przyjął, iż forma decyzji rektora w tym zakresie nie została nigdzie prawnie uregulowana i podlega autonomii uczelnianej. Powódka została e-mailem poinformowana o podtrzymaniu przez rektora Uniwersytetu [...] W. oceny Komisji senackiej w dniu 5 stycznia 2022 r. E-mail ten został odczytany przez powódkę w dniu 7 stycznia 2022 r. Obie oceny okresowe wydano w sposób prawidłowy, a przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykluczyło, aby na oceny te mogły mieć wpływ jakiegokolwiek pozamerytoryczne względy. Nie ujawniły się żadne inne, aniżeli leżące wyłącznie po stronie powódki, okoliczności, które mogłyby stanowić obiektywne usprawiedliwienie dla tak znikomego dorobku naukowego i braku publikacji po stronie skarżącej.

Reasumując, przedstawione zagadnienie prawne nie zawiera waloru nowości. Jego formułowanie nie może również prowadzić do uzyskania przez powódkę korzystnego dla siebie rezultatu subsumpcji stanu faktycznego sprawy, a taka sytuacja ma miejsce w rozpoznawanej sprawie.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżąca nie wykazała potrzeby rozpoznania skargi kasacyjnej i dlatego orzekł na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. W przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto stosownie do art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

Ł.n

[a.ł]